

Αυτή είναι η πραγματικά τελευταία λέξη! Η στήλη ξεκίνησε μαζί με την εφημερίδα. Ποτέ δεν φανταζόμουν πως θα τράβαγε τόσα χρόνια. Κοντά 30. Όπως και δεν μπορούσα να διανοηθώ την πορεία της προσπάθειάς μας που ξεκινούσε τότε και βάδιζε σε τόσο άγνωστα και αφιλόξενα εδάφη μιας σκληρής εποχής. Σε όλα αυτά τα χρόνια έλειψε μόνο λίγες φορές λόγω σχεδιασμού της εφημερίδας. Και μια φορά, μονάχα, λόγω ενός αναπάντεχου κενού, δικού μου. Κατά τ' άλλα, βρέξει χιονίσει, θέλοντας ή μη, ερχόμουν στο ραντεβού όχι από υποχρέωση, αλλά λόγω του βαθύτερου αισθήματος που με ένωνε με κάποιους ανθρώπους, μια σχέση στην οποία εγώ τύχαινε να γράφω αισθήματα κι εκείνοι να ανταποκρίνονται...! Χωρίς αυτή την αμοιβαιότητα δεν θα μπορούσαν να διαρκέσουν τα χρόνια μας. Όλο αυτό είχε ειλικρίνεια και βάθος. Έγραφα εκείνο που αισθανόμουν και κάποιες φορές συνδεόταν μ' εκείνο που ένοιωθαν και κάποιοι άλλοι. Μερικές φορές δυσαρεστούσα ανθρώπους ή όσα έγγραφα δεν ήσαν στη «γραμμή». Άκουγα επαίνους μεγάλφωνους, αλλά και τις διακριτικές, χαμηλόφωνες, «παρατηρήσεις» των αγαπημένων μου για τις «παρεκκλίσεις». Μια αμοιβαιότητα κι αυτή, εξαιρετικά παραγωγική και σπουδαία.

Υπήρχαν φορές που γίνανε παρεξηγήσεις. Κάποιοι φίλοι ή σύντροφοι, αναγνώριζαν ή νόμιζαν πως αναγνώριζαν τον εαυτό τους στις λέξεις του κειμένου. Σχεδόν ποτέ δεν ήταν έτσι. Αλλά συμβαίνει πάντα αυτό όταν εκτίθεσαι, ιδιαίτερα όταν εκτίθεσαι με αισθήματα.

Συχνά υπέκυπτα σε ένα, ούτως ειπείν, «επαναστατικό μελό». Για νεώτερους ανθρώπους, που δεν κουβάλαγαν την παλιά σκουριά μας (πότε αλήθεια είμασταν το νέο αίμα, πότε άρχισε να κοκκινίζει το μέταλό μας;), ήταν η έκφραση μιας ήττας και μιας πικρής αισιοδοξίας, αλλά, θα σκέφτονταν, τι ενδιαφέρουν; — τώρα οι νέοι δεν ξέρουν τίποτα για παράνομα ραντεβού και για τα στοιχειωμένα σπίτια της Αριστεράς, τώρα βουλιάζουν στη «διαφάνεια» του φέισμπουκ και της ανεργίας, δεν μελαγχολούν για τις απώλειες του παρελθόντος, αλλά για την απουσία του μέλλοντος.

Όπως το βλέπω τώρα, και χωρίς να το επιδιώκω, παράστησα επί μακρόν μέσω της στήλης τον «ηθικό τιμητή» της Αριστεράς και του συλλογικού και πολλαπλού εαυτού μας.

Πλέον, το κλίμα δεν το αισθάνομαι ως ίδιο. Το ΝΑΡ αλλάζει, το ΠΡΙΝ άλλαξε, εσείς αλλάζετε, εγώ άλλαξα, και, επί πλέον, αναμειγμένος στις πολιτικές αντιθέσεις δεν νομιμοποιώ τον εαυτό μου να γίνεται, έστω και χωρίς να το επιδιώκω, «ηθικός τιμητής» ανθρώπων και καταστάσεων. Εμπλέκομαι τόσο με αυτές ώστε κάθε νόημα, ακόμα και κάθε λέξη, εκλαμβάνεται με άλλον τρόπο από την πρόθεσή μου. Αλλά και ποιά είναι η πρόθεσή μου;

Και δεν μπορώ να γράφω με άλλον τρόπο αυτή τη στήλη. Να γράφω, ας πούμε, για βιβλία ή για σκέψεις άλλων, ή ουδέτερα συναισθήματα και τυπικές αξιολογήσεις. Πολύ περισσότερο να χρησιμοποιώ τη στήλη για να κάνω προβολή απόψεων που δεν συμμερίζονται οι σύντροφοι που την φιλοξενούν. Καταλαβαίνετε!

Όμως πρέπει να κλείσω αυτή την τελευταία λέξη. Ούτε σε έναν μικρό απολογισμό, και απολογία, δεν χωράνε περισσότερες λέξεις. Δεν χανόμαστε. Γειά χαρά! Και ευχαριστώ!